

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมในหัวข้อ “ดินแดนในอุดมคติของข้าพเจ้า” ข้าพเจ้าได้ศึกษาข้อมูล และค้นคว้าบทความที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมไปถึงผลงานศิลปะ ดังนี้

2.1 เรียนรู้ใจคน แปลโดย สุริยฉัตร ชัยมงคล (2536: 78-80) มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

ทุกคนมีอุดมคติเช่นเดียวกับสัญชาตญาณเมื่อภิกษุท่านหนึ่งเช่นเดียวกับจิตได้สำนึกซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์ที่จะถึกร้อยสร้างสรรคเติมแต่งโครงสร้างอันวิจิตรขึ้นมาเอง จิตใจของมนุษย์เมื่อมันได้เกิดความเสนาหกับสิ่งใดๆ แล้ว มักเกิดความลุ่มหลงจนไม่ทันได้สังเกต หรือสนใจว่าสิ่งนั้นคืออะไร พร้อมทั้งจะบูชาสิ่งนั้นอย่างไรสำนึก

เหมือนเด็กๆ ที่สร้างโลกของตนเองขึ้นมาผู้ใหญ่ทั้งชายหญิงก็ทำแบบเดียวกันมนุษย์แสวงหาหนทางแห่งปารณา ซึ่งมันเกี่ยวข้องกับอารมณ์แห่งความอ่อนไหวและจินตนาการ

อุดมคติแห่งเสรีภาพ เสมอภาค ภารดรภาพ ความบริสุทธิ์ สิ่งเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยศิลปินแห่งจิต ปฏิเสธข้อเท็จจริงโดยสิ้นเชิง

ความรักที่ข้าพเจ้าจินตนาการ คือ อุดมคติที่น่าเสนาหา เรื่องรองอยู่ในจิตใจของข้าพเจ้า ความรักนั้นทำให้เกิดความน้อภิรมย์อย่างเปี่ยมสุขซึ่งข้าพเจ้าโหยหาความรักในอุดมคติที่น้อภิรมย์นั้น

2.2 ทฤษฎีสี แปลโดย รองศาสตราจารย์สมเกียรติ ตั้งนโม (2536: 78-80) มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จิตวิทยาเกี่ยวกับสี สี มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเราทางจิตวิทยา โดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ใดๆ เลยก็ได้และผลของจิตวิทยาของสีใดสีหนึ่งอาจแตกต่างไป จากความสำคัญในเชิงสัญลักษณ์ด้วย เช่นสีแดงโดยปกติมักจะหมายถึงความเศร้าโศก แต่

เสื้อคลุมยาวหรือสูทสีดำ เช่นชุดทักซิโด กลับเป็นชุดสูทที่แสดงถึงความเด่น ความภูมิฐานงดงาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ

ผู้คนส่วนใหญ่ชอบความใสสว่างของแสงแดด ช่อดอกไม้สีสันสดใสย่อมน่าดึงดูดใจมากกว่า ถึงขยะ โกรโรโกโส ความหม่นมิดมัวแสดงถึงเรื่องที่ไม่ดีร้าย นรก ลึกลับ ในขณะที่ไฟ เปลวไฟ ไม่เคยหยุดความตื่นเต้นของผู้คนเมื่อได้เผชิญหน้ากับมัน

เรานำปฏิกิริยาที่เราสัมผัสเหล่านี้ไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เช่น เราพาผนังโรงพยาบาลเป็นสีเขียวอ่อนๆ แทนที่จะใช้สีเทาไร้ชีวิตชีวา หรือเหลืองอ่อนหรือขาวจ้าเหมือนเมื่อก่อน เพราะเราพบว่าสีเขียวให้ความรู้สึกนุ่มนวลผ่อนคลายต่อสายตาและความรู้สึก นอกจากนี้เรายังพบว่าห้องห้องหนึ่งจะดูกว้างขึ้นถ้าเราระบายสีห้องนั้นด้วยโทนสีบางๆ สีเบาจะช่วยให้เรามีความรู้สึกเกี่ยวกับอากาศหรือความว่าง

ผลกระทบของสีต่างขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบตัวมันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสีแต่ละสีมักจะขึ้นอยู่กับสีที่วางถัดจากตัวของมันไปเสมอ เช่นเสื้อผ้าชุดใหม่ เฟอรันิเจอร์ของตกแต่งเราจะพิจารณาถึงผลรวมทั้งหมด ทั้งชุดที่สวมใส่ เฟอรันิเจอร์กับสีของผนังและเพดาน ผลกระทบของสีนี้เกิดขึ้นกับงานจิตรศิลป์ด้วยเช่นกัน

ศิลปะมีใช้กิจกรรมที่สร้างขึ้นตามอำเภอใจหรือเป็นงานที่ไม่มีการวางแผน แม้จะเป็นผลงานจิตรกรรมที่สร้างขึ้นอย่างฉับพลันก็ตาม เพราะยังต้องอยู่บนพื้นฐานความรู้ความชำนาญของเรานั้นเอง ไม่ใช่เรื่องของพรสวรรค์ทางธรรมชาติอย่างเดียวความรู้ความชำนาญที่เราได้เรียนรู้จากครูบาอาจารย์ ตำราหลายเล่ม ประสบการณ์ต่างๆ และถ้าเรามีความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาของสีเราก็สามารถนำไปใช้อย่างที่เราปรารถนาและสามารถเข้าใจซาบซึ้งต่อผลกระทบนั้นเช่นผลงานจิตรกรรมชิ้นหนึ่งมีค่าน้ำหนักส่วนใหญ่อยู่ในสีเทาและดำภาพโดยรวมเป็นไปในโทนสีมืดๆผลงานนี้มักมีผลไปในทางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเศร้าโศก หดหู่ต่อผู้ชมทุกๆไป ถ้าหากมันเป็นสิ่งที่เราต้องการ จงทำไปตามนั้น

ศิลปะไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงใจ จิตรกรรมชิ้นหนึ่งมิได้ยิ่งใหญ่ เพราะว่ามันเต็มไปด้วยความสุขเรามีอิสระที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นภาพของความเศร้าโศกโดยการใช้สีต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสะท้อนอารมณ์ เศร้าและผิดหวัง

ผลงานส่วนใหญ่ของข้าพเจ้าเป็นพื้นที่ว่างของสี ดังนั้นสีจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อผลงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงกำหนดให้สีเป็นตัวแทนสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกภายใน ซึ่งน้ำหนักสีส่วนใหญ่ไปในทางเศร้าหมอง เบาบาง เป็นไปตามหลักจิตวิทยาของสีต่อความรู้สึก

2.3 จิตรกรรมสมัยใหม่ โดยรองศาสตราจารย์อัสนีย์ ชูอรุณ (2534 :160-163) มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยทฤษฎีศิลปะของเดอลากัว, โบเดอแลร์ และจิตรกรรมลัทธิซิมโบลิสม์แห่งฝรั่งเศส ทำให้มาร์เทอร์เวลล์ชาวฝรั่งเศสศิลปะในลัทธิเซอเรียลลิสต์เป็นอันมาก ผลงานยุคแรกของเขา มาร์เทอร์เวลล์เป็นการใช้สีระบายและการปะติด สร้างรูปใหญ่กว้างพิศตรมดาและเนื้อที่เป็นลักษณะพื้นผิวและเป็นแบบลายต่างๆ ทำให้นึกถึงงานของมิโร ทั้งในการเคลื่อนไหว การเสนอรูปให้เข้าใจเป็นนัย จากการปล่อยให้จิตดำเนินไปโดยอัตโนมัติหรือปล่อยให้จิตดำเนินไปโดยปัจจุบันทันด่วนนี้มี ความหมายกับมาร์เทอร์เวลล์มากที่สุด ผลงานของเขาได้รับแนวทางจากศิลปะช่วงสมัยแรกของลัทธิเอกซเพรสชันนิสต์แนวนามธรรม เรื่องราวหลักๆมาจากความทรงจำในวัยเด็กเกี่ยวกับสงครามกลางเมืองในประเทศสเปน เขาได้เริ่มผลงานชุด เพลงบทเศร้าสำหรับสาธารณรัฐสเปน เมื่อ ค.ศ.1949 ภาพแสดงความขัดแย้งของสีขาวยับสีดำบนผืนผ้าใบขนาดใหญ่ และรอยพุทกันที่เป็นเส้นตั้งและเส้นนอนที่ตัดกันอย่างรุนแรงกับรูปทรงที่คล้ายไข่ การมีคุณลักษณะขัดแย้งกันเป็นสองทางเช่นนี้ แสดงถึงสัญลักษณ์แห่งความขัดแย้งระหว่างความมีชีวิตกับความตายหรือลีลาอันเชื่องซึมของเสียงจิ้งหะกอลงในงานศพได้ด้วย

ผลงานที่ปราศจากจิตสำนึกควบคุมเต็มที่ มิให้เห็นเด่นชัดในภาพชุดบทกวี ค.ศ.1965 เป็นภาพที่ประกอบด้วยการเทและสาดหมึกลงบนกระดาษขาว ภาพชุด Open ค.ศ.1967-1969 ได้พัฒนาเป็นรูปทรงต่างๆ มากมาย การเปลี่ยนน้ำหนักอ่อนแก่ด้วยสีอย่างชาญฉลาดช่วยให้มีความลึกแห่งบรรยากาศ เส้นบางๆทำให้รู้สึกถึงรูปร่างหน้าตาที่เบียดอยู่ ผลงานที่ลักษณะเฉพาะพอที่จะเข้าใจได้บางชิ้นในช่วง ค.ศ.1970-1980 แต่เขากลับไปใช้สีแปร่งที่ว่องไวกระฉับกระเฉงอีก รวมทั้งการใช้รูปทรงที่แข็งแกร่งด้วยการตัดกันของค่าน้ำหนักอย่างรุนแรง รูปทรงที่เป็นไปเองโดยอัตโนมัตินี้ โดยมากเป็นลักษณะผลงานของเขาในเทคนิคแม่พิมพ์หิน แม่พิมพ์ตระแกรงไหมและแม่พิมพ์กักรด

ภาพประกอบ 2.1 : Robert Motherwell. *Elegy to the Spanish Republic, No. 57*, oil on canvas. 84x108 inches. 1957-60. [2004 : www.abstract-art.com].

ข้าพเจ้าสนใจในการใช้สีดำในผลงานของโรเบิร์ต มาเทอร์เวลล์ ที่แปรอย่างฉับพลันทำให้เส้นที่เกิดขึ้นแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี สีดำดูขึงขัง โกรธเกรี้ยว ในขณะที่เดียวกันก็แฝงไปด้วยความเศร้า อ้างว้างซึ่งข้าพเจ้านำมาปรับใช้กับผลงานของข้าพเจ้าแต่ละทำที่ฉับพลันของที่แปรลง แต่ใช้การปล่อยไหลของสีอย่างอิสระเพื่อให้ดูอ่อนโยน นุ่มนวลขึ้น

2.4 ทฤษฎีจิตรกรรม (THEORY OF PAINTING) โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโคเล ระเบิดนอหมัค (2543:118-119) มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

ภาพแนวอารมณ์และจินตนาการหมายถึงภาพที่ศิลปินแสดงความรู้สึกต่อบุคคล เหตุการณ์ หรือสถานที่ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือความเป็นจริง ความจริงคืออารมณ์ เช่นภาพฝั่งทะเลนอร์ทิสเทอร์ ของวินสโลว์ โฮเมอร์ ค.ศ.1895 เป็นภาพทะเลที่ไม่ได้เน้นความเป็นจริง หากเป็นภาพที่แสดงพลังอันยิ่งใหญ่ของทะเล ให้ดูราวกับมีวิญญาณมีชีวิตที่บางที่ก็ดูสงบบางที่ก็ปั่นป่วนบ้าคลั่ง

การแสดงผลออกแนวโรแมนติกอีกแนวคือ การแสดงภาพหรือเรื่องราวจากสิ่งไกลตัวหรือสิ่ง
ที่มาจากดินแดนไกลโพ้น เช่นภาพของโกแกง เขาได้บันทึกเรื่องราวชีวิตความเชื่อของชาวตาฮิติ ใน
ภาพชื่อ วิทยาศาสตร์แห่งความตายกำลังรอคอย ค.ศ.1892 เป็นภาพแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
และภูติผีปิศาจของชาวเกาะซึ่งพวกเขาเคารพและเกรงกลัว

จินตภาพยังหมายถึงการต่อต้านของศิลปินที่มีต่อลัทธินีโอคลาสสิก ซึ่งเป็นศิลปะรูปแบบที่
เคร่งครัดในหลักเกณฑ์และเรื่องราว ในขณะที่กลุ่มจินตนิยมจะเน้นในเรื่องความรัก อารมณ์ความรู้สึก
เรื่องราวไกลโพ้น เช่นภาพจิตรกรรมของเชริโก ชื่อภาพ เดอะราฟท้อฟเดอะเมดูซา เป็นภาพ
เหตุการณ์เรือแตกที่มีลูกเรือบางส่วนรอดชีวิต การรอคอยเพื่อการมีชีวิตรอดอย่างปลอดภัย บางคน
เสียชีวิต ภาพผู้คนเหล่านั้นสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้พบเห็น เป็นเจตนารมณ์ของศิลปินที่
ต้องการให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าที่จะชื่นชมกับความงดงาม

ภาพประกอบ 2.2 : Winslow homer .The Gulf Stram,. Oil on canvas. 71.5x124.8 cm. 1899.

[2010 : www.en.wikipedia.org].

ภาพประกอบ 2.3 : Paul Gauguin. Two Tahiti women. Oil on canvas. 94x72.4 cm.1899
[2005 : www.en.wikipedia.org].

ภาพประกอบ 2.4 : Théodore Géricault. The raft of the medusa. oil on canvas. 491x716 cm.1818-1819
[2011: www.en.wikipedia.org].

ผลงานของข้าพเจ้าจัดอยู่ในภาพแนวอารมณ์และจินตนาการ เป็นภาพนามธรรมที่เน้นเรื่องอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากเรื่องของความรัก โดยให้สี เส้น เป็นตัวแสดงออกในเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราว

2.5 Frankenthaler a catalogue raisonne Prints 1961-1994 โดย Harrison Boorsch (1944:11-12) มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

เฮเลน แฟรงเคนเทเลอร์ ศิลปินหญิงชาวอเมริกัน สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมและภาพพิมพ์ในรูปแบบนามธรรม เนื้อหาในผลงานส่วนใหญ่มาจากเรื่องราวของความรู้สึก ประสบการณ์ส่วนตัว แฟรงเคนเทเลอร์ศึกษาผลงานของ แจ็คสัน พอลล็อก คือ การสร้างสรรค์ผลงานเหมือนเป็นการสนทนา ตอบโต้ระหว่างตัวศิลปินกับผลงาน แฟรงเคนเทเลอร์จึงใช้วิธีการทำงานเหมือนการต่อจิ๊กซอว์ คือ ค่อยๆ ค้นหาคำตอบจากกระบวนการในการสร้างสรรค์ ซึ่งมันมีข้อจำกัดแต่ไม่มีกฎตายตัว

ดังนั้นในการทำงานภาพพิมพ์ แฟรงเคนเทเลอร์ สามารถพิมพ์เพิ่มเติมในแม่พิมพ์เดียวกัน โดยผลงานที่ออกมาไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ผลงานจึงแสดงออกในเรื่องของอารมณ์อย่างฉับพลัน

ภาพประกอบ 2.5 : Helen Frankenthaler. Vineyard storm. Woodcut. 31.5x27 inches. , 1974-1977
[1999 : www.starr-art.com].

ข้าพเจ้าสนใจในการใช้พื้นที่ว่างของสีที่บางเบา ร่องรอยพื้นผิวของสีที่เกิดจากเทคนิคภาพพิมพ์ แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่แว้งว้าง ความว่างเปล่า ข้าพเจ้าจึงนำการใช้พื้นที่ว่างและจังหวะของสีมาปรับใช้ในผลงานของข้าพเจ้า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved